

Базові матеріали

Робоча група № 8.2.

ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Конкретна ціль:

«Адаптувати нормативну базу щодо органічного виробництва для сприяння відповідності вимогам основних ринків і пропагувати органічне сільське господарство з метою задоволення попиту на органічну продукцію, що зростає у світі, і здійснення внеску у розв'язання екологічних проблем».

1. Інвентаризація і синтез усіх корисних документів і довідкової інформації

1.1. Загальна оцінка, стан справ

Короткий огляд органічного сектору України: Органічне сертифіковане сільськогосподарське виробництво з орієнтацією на збут в інші країни розпочалося в Україні в 1990-х роках внаслідок попиту на органічні продукти на міжнародному ринку. Хоча виробництво відповідно до принципів органічного сільського господарства зародилося в Україні набагато раніше внаслідок роботи місцевих науковців і піонерів органічного виробництва в Україні. На жаль, на сьогодні в Україні органічне сільське господарство, яке передусім впроваджується малими та середніми підприємствами, не є пріоритетним для країни через державну політику сприяння великому бізнесу. Ідея екологічної безпеки України з виробництвом та споживанням органічної продукції має проходити у національному законодавстві «червоною ниткою». На жаль, не існує офіційної державної статистики щодо органічного сільськогосподарського виробництва, а також на даний час неможливо мати повну картину органічного сектору на основі інформації від організацій, що здійснюють сертифікацію виробництва органічної продукції. Відповідно до даних однієї з ключових громадських організацій в органічному секторі, Федерації органічного руху України, площа земель сільськогосподарського призначення, зайнятих під органічне виробництво (станом на грудень 2013 року) складала 393'400 га, кількість органічних сертифікованих виробників сільськогосподарської продукції – 175.

Експорт: У зв'язку з тим, що внутрішній органічний ринок ще не розвинений, більшість українських органічних компаній зорієнтована на експорт. Основні експортно-орієнтовані органічні сільгосппродукти з України – це сільськогосподарські культури (зернові, олійні, бобові) та дикорослі рослини (ягоди, гриби, горіхи, лікарські трави), які йдуть в основному для подальшої обробки та/або реекспорту. Існує високий потенціал для збільшення експорту органічної продукції, оскільки попит на українську органічну продукцію від міжнародних покупців із країн ЄС, Швейцарії, США та інших країн є високим і постійно зростає.

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Внутрішній ринок: Внутрішній ринок української органічної продукції є порівняно молодим (відлік розвитку починається з 2008 року). Основний канал збуту органічних продуктів в Україні – це мережі супермаркетів (наприклад, Good Wine, Сільпо, Ашан, Мегамаркет тощо). Крім того, є невеликі спеціалізовані магазини здорового харчування та інтернет-магазини. На сьогодні на полицях магазинів присутній ще далеко не повний асортимент органічної продукції. Найбільш широка номенклатура є у таких продуктових категоріях – молочні продукти та бакалія. Станом на початок травня 2015 р., споживачі мають доступ до таких сертифікованих органічних продуктів, вироблених в Україні: різні види овочів, сезонні фрукти та ягоди, гарбузи, дині, кавуни, яйця, гриби, лікарські трави, горіхи, мед, крупи, борошно, пластівці, джеми, сиропи, соки, напої, рослинні олії, спеції, хлібобулочні вироби, молочні та м'ясні продукти. Серед імпортованих органічних продуктів в Україні представлені: дитяче харчування, чай, кава, цукор, спеції, фрукти, овочі, макарони, шоколад, рослинні олії, вино, пиво, а також непродовольчі товари, такі як органічна косметика, миючі засоби тощо. Рівень обізнаності щодо органічних продуктів серед споживачів, виробників, органів державної влади в Україні є ще досить низьким. Як і в інших країнах, ціна на органічні продукти є вищою, ніж на традиційні (неорганічні) продукти. Розвиток органічного внутрішнього ринку залежить від рівня обізнаності населення, купівельної спроможності та наявної пропозиції (повного асортименту продукції).

Органічні стандарти і сертифікація: Більшість органічних операторів (виробників, переробних підприємств, трейдерів) в Україні сертифіковані відповідно до вимог органічного законодавства ЄС. Фактично органічний стандарт ЄС використовують як для експорту, так і для внутрішнього ринку в Україні. Станом на початок травня 2015 року, в Україні немає жодного органічного оператора, сертифікованого відповідно до вимог органічного законодавства України, оскільки воно ще не впроваджено. Залежно від цільового ринку збуту, українські виробники проходять сертифікацію згідно з деякими іншими стандартами, зокрема: НОП (NOP, США), Біо Свісс (Bio Suisse, Швейцарія), Біоланд (Bioland, Німеччина), Soil Association (Велика Британія), Натурланд (Naturland, Німеччина). Існує 19 приватних міжнародно акредитованих сертифікаційних органів, які включені до офіційного переліку сертифікаційних органів для України, які затверджені Єврокомісією (Постанова (ЄС) 1235/2008). З цього переліку лише сертифікаційний орган "Органік Стандарт" є українською компанією, засновниками якої є українські організації – ключові учасники органічного сектору України; усі інші сертифікаційні органи є іноземними, три з яких мають свої офіси в Україні (ТОВ "ЕТКО Україна", ТОВ "Контрол Юніон Україна", Іноземне підприємство "СЖС Україна"). Окрім того, один сертифікаційний орган з Угорщини ще не включений в даний перелік, проте має своїх клієнтів в Україні.

Учасники органічного сектору України: Український органічний рух представлено чималою кількістю учасників органічного сектору. Асоціаціями виробників органічної продукції на національному рівні є: Федерація органічного руху України, Спілка виробників сертифікованих органічних продуктів «Органічна Україна», Асоціація учасників біовиробництва "БІОЛан Україна". Інформаційний центр "Зелене досьє" сприяє розповсюдженню інформації щодо органічного сільськогосподарського виробництва. Консультаційні органи «КьюС», «ВІП Груп», «Сіб-Агро», Retail academy надають консультації

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

для малих і середніх підприємств та надавачів послуг в органічному секторі, в тому числі щодо формування нових органічних виробничо-збутових ланцюгів. На регіональному рівні, Львівська міська громадська організація "Екотерра", науково-навчальні центри «Полісся-Органік», «Полтава-Органік» та інші просувають ідею органічного сільськогосподарського виробництва в різних регіонах України. Також до ключових учасників органічного ринку України належить сертифікаційний орган «Органік Стандарт», що працює у сфері вимог, стандартів, наданні технічної експертизи з органічної тематики та популяризації органічної ідеї. Важливий внесок у розвиток органічного ринку та бізнесу роблять органічні виробники, переробні підприємства, трейдери та роздрібна торгівля, кількість яких постійно зростає. Спеціалізовані центри продажу органічної продукції і кваліфікованих консультацій для споживачів: Натурбутік, Glossary, Еко-Шик, Органік Ера тощо. Представники освіти і науки проводять вивчення, викладання та дослідження теми органічного виробництва, серед них найактивнішими є Іллінецький аграрний державний коледж (Вінницька обл.), Житомирський національний агроекологічний університет (Житомирська обл.), Липковатівський аграрний коледж (Харківська обл.), Полтавська державна аграрна академія (Полтавська обл.), Національний університет водного господарства та природокористування (Рівненська обл.), Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки", Дніпропетровський державний аграрний університет, Державне підприємство «Носівська селекційно-дослідна станція Чернігівського інституту агропромислового виробництва УААН», ДПДГ "Сквирське" Інституту агроекології і природокористування НААН, ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії О.Н.Соколовського» тощо.

Політичний діалог та нормативно-правова база: Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» № 425-VII було ухвалено 03 вересня 2013 року, однак він ще й досі залишається неімплементованим. Близько двадцяти підзаконних актів все ще знаходяться на стадії розробки або в процесі затвердження. Крім того, держава підкреслює важливість органічного виробництва шляхом включення цієї теми до ряду стратегічних державних документів (перераховані в пункті 5.3). Проте, оскільки для їх реалізації відсутні виділені зі сторони держави ресурси (людські, фінансові тощо), заплановані показники щодо розвитку органічного виробництва, на жаль, далекі від реальності (для показників не виконано вимоги терміну SMART (конкретні, вимірювані, досяжні, доречні, визначені в часі)) або нічого не робиться для їх досягнення/впровадження. Представники державного сектору та учасники органічного ринку України залучені до розробки органічного законодавства для подальшого впровадження та ефективного функціонування органічного сектору в Україні. Деякі обласні та районні адміністрації в Україні вже сприяють просуванню органічного виробництва на регіональному рівні (наприклад, Львівська, Полтавська обласні державні адміністрації тощо), а деякі з них вже схвалили або розробляють регіональні програми розвитку органічного сільськогосподарського виробництва. Більшість ключових учасників органічного сектору беруть активну участь у діяльності робочої групи при Міністерстві аграрної політики та продовольства України, яка працює над питаннями розробки підзаконних актів та вдосконалення чинного законодавства в органічному виробництві. Оскільки державний уповноважений орган ще не затвердив перелік дозволених діючих речовин для використання в органічному виробництві в Україні, станом на початок травня 2015 року

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

використовується відповідний перелік діючих речовин згідно з вимогами законодавства ЄС і перелік дозволених засобів захисту рослин, добрив та інших речовин, які можна використовувати в органічному виробництві, розроблений сертифікаційним органом «Органік стандарт» разом з іншими професіоналами.

Основні проблеми:

- Відсутність політичної волі, відповідних ресурсів (в т.ч. людських), системного підходу та підтримки держави у сфері органічного виробництва та організації збуту, формування державної політики в органічному сільському господарстві та позитивного іміджу України;
- Неприятливий інвестиційний клімат та відсутність доступу у малого та середнього бізнесу до фінансових ресурсів та адаптованих технологій, які б дозволили розвиватись органічному агробізнесу;
- Обмежена пропозиція органічних продуктів для внутрішнього і зовнішнього ринків;
- Низький рівень обізнаності населення щодо органічних продуктів;
- Негармонізоване українське законодавство у сфері органічної продукції з правовим полем ЄС щодо органічного виробництва.

1.2. Основні виклики/сильні сторони

1.2.1. Основні виклики:

Правові аспекти та політичний діалог

- **Відсутність Національного плану дій для розвитку органічного ринку в Україні;**
- **Неімплементоване та негармонізоване з нормами ЄС органічне законодавство України;**
- **Відсутність державної підтримки для розвитку органічного виробництва та організації збуту;**
- **Високий рівень політичної і економічної нестабільності в Україні:**

1.2.1.1. Відсутність Національного плану дій для розвитку органічного агровиробництва в Україні (погодженого між державою та органічним сектором із залученням міжнародних проектів) та з виділеними відповідними ресурсами (нефінансовими і фінансовими) для його реалізації;

1.2.1.2. Відсутність готовності правового поля та політичної волі (підзаконні акти ще не розроблені/затверджені, процедури не визначені – наприклад, акредитація, сертифікація (недоліки оцінки відповідності), визнання українських органічних виробників, сертифікованих відповідно до вимог ЄС), розуміння процесу і правильного функціонування системи, відповідної бази знань та досвіду, людських ресурсів та необхідного рівня компетенції для становлення правильної і дієвої практичної та ефективної системи (від лану до столу);

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 1.2.1.3. Відсутність діючого адаптованого до ЄС одного закону щодо органічного сільськогосподарського виробництва та одного підзаконного нормативно-правового акту, що визначає впровадження правил органічного сільськогосподарського виробництва та збуту (а не 16 підзаконних актів, що перебувають в розробці/на затвердженні станом на травень 2015 року, оскільки це створює ряд проблем, зокрема: дублювання, відсутність важливої інформації, відтермінування загального впровадження, комплексність, непорозуміння та різне трактування серед органів державної влади, виробників, учасників органічного ринку, споживачів тощо;
- 1.2.1.4. Відсутність діючого нормативного регулювання для органічного агровиробництва в Україні, що негативно впливає на незахищеність терміну «органічний» (зловживання у маркуванні, навігації у роздрібній торгівлі, промоції), що призводить до нечесної конкуренції та викликає появу псевдо-органічних продуктів і втрати довіри серед споживачів, засобів масової інформації та суб'єктів роздрібної торгівлі;
- 1.2.1.5. Відсутність системи ефективного захисту прав споживача, не проводяться перевірки з полицок точок збуту (вибіркові) через нестачу державних коштів для проведення таких перевірок і за потреби відповідних аналізів, немає працюючої системи штрафів щодо фальсифікатів продукції для недобросовісних виробників/точок продажу;
- 1.2.1.6. Відсутність можливості прозорого моніторингу змін та статусу розроблених підзаконних актів, їхньої взаємної координації, впливу та супроводу законодавчої бази щодо органічного виробництва та збуту органічної продукції;
- 1.2.1.7. Регулятивна функція Закону України про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини на даному етапі не впроваджена, а караюча функція (притягнення до відповідальності) вже почала працювати (наприклад, офіційні листи Антимонопольного Комітету України як елемент адміністративного тиску на органічних операторів та надавачів послуг, які працюють згідно з органічним законодавством ЄС в Україні);
- 1.2.1.8. Відсутність ефективної системи державного нагляду (відповідно до Закону України про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини, планувалося, що нагляд буде здійснюватися Державною інспекцією сільського господарства України, яка перебуває у стадії ліквідації (з вересня 2014 р.), водночас, відповідно до п. 37 Закону України від 12.02.2015 р. № 191 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)" повноваження в частині здійснення державного нагляду (контролю) за виробництвом та обігом органічної продукції та сировини передано до повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, однак, станом на середину травня 2015 року не затверджене

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

навіть Положення про даний центральний орган виконавчої влади) та немає працевлаштованого персоналу;

- 1.2.1.9. Національну систему контролю за безпечністю харчових продуктів та кормів не приведено у відповідність до Постанови ЄС від 29 квітня 2004 № 882/2004 (Посилання на Постанову 882/2004 міститься в ст. 47-48 Постанови ЄС № 479/2008 від 29.04.2008, ст. 76-77 Постанови ЄС № 555/2008 від 27.06.2008, ст. 27 Постанови ЄС № 834/2007 від 28.06.2007, преамбулі Постанови ЄС № 889/2008 від 05.09.2008. Однак, в переліку постанов, передбачених Додатком XXXVIII, Постанова ЄС 882/2004 відсутня, а її наявність та наближення до положень, передбачених ним, необхідні для забезпечення співробітництва в сфері, яка визначена пунктом ст. 404 Угоди про асоціацію з ЄС;
- 1.2.1.10. Не враховано принципово значущі відмінності між термінами «маркування» та «логотип» і не визначено нормативно-правовий акт, де зазначатимуться необхідні вимоги до маркування органічної продукції, а не лише затверджується технічний опис державного логотипу органічної продукції (розробку запланованого підзаконного акту щодо маркування органічної продукції відмінено (відповідно до Закону України про дерегуляцію №191-VIII від 12.02.2015) і ухвалено рішення, що технічний опис державного логотипу для органічної продукції буде розроблено і затверджено Міністерством аграрної політики та продовольства України, а нормативно-правовий акт, де визначаються необхідні вимоги до маркування органічної продукції, не передбачається), що призведе до незнання та нерозуміння основних вимог до маркування органічної продукції, а також порушень, зловживань та корупції;
- 1.2.1.11. Відсутність державного логотипу України для маркування сертифікованої органічної продукції та його технічного опису, а також посібника правил застосування фірмового стилю (бренд бук)¹;
- 1.2.1.12. Відсутність визнання виробників органічної продукції, які сертифіковані відповідно до вимог органічного стандарту ЄС;
- 1.2.1.13. Відсутність будь-якої державної підтримки (нефінансової та фінансової) для розвитку органічного ринку в Україні;
- 1.2.1.14. Нестабільна та непередбачувана політична та економічна ситуація в Україні, у тому числі високі сільськогосподарські та кліматичні ризики;
- 1.2.1.15. Залежність органічного сільськогосподарського виробництва від ефективного функціонування сільськогосподарського сектору загалом та продовольчої системи (надстандарт);
- 1.2.1.16. Неможливість юридичного захисту для збереження сільськогосподарських угідь з органічним статусом (заборонити відчуження земель, які знаходяться під органічним сільським господарством), щоб сприяти збереженню родючості ґрунтів та захисту біорізноманіття України;

¹ Приклад посібника правил застосування фірмового стилю (бренд бук) органічного логотипу ЄС (євролистка) http://ec.europa.eu/agriculture/organic/documents/logo/user_manual_logo_en.pdf (на запит може бути надано переклад українською мовою)

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.2.1.17. Потенційний ризик впровадження корупційних схем органами, відповідальними за контроль і нагляд.

Інституційний розвиток

- **Відсутність відділів органічного виробництва, відповідальних спеціалістів в усіх державних органах влади (національного і регіонального рівнів) та координації між ними;**
- **Обмежений інституційний розвиток на національному і регіональному рівнях;**
- **Відсутність чітких та прозорих правил та процедур для функціонування органічного сектору в Україні;**
- **Недостатній рівень компетенції у ключових залучених інституціях:**

1.2.1.18. Відсутність відділу органічного сільськогосподарського виробництва (або хоча б однієї особи на повний робочий день, яка займатиметься лише органічним напрямком) у Міністерстві аграрної політики та продовольства України, що призводить до відсутності часового ресурсу, низької мотивації роботи над питаннями органічного виробництва, недостатньої координації всередині цього міністерства (між департаментами) та між іншими уповноваженими органами державної влади, залученими до розробки підзаконних актів у сфері органічного виробництва та у подальшому мають виконувати функції державного контролю та нагляду;

1.2.1.19. Відсутність функціонуючих інституцій для впровадження органічного законодавства (наприклад, ведення Всеукраїнських реєстрів органічних операторів, сертифікаційних органів відповідно до органічного законодавства як України, так і ЄС);

1.2.1.20. Обмежений інституційний розвиток на національному і регіональному рівнях;

1.2.1.21. Відсутній інституційний та організаційний аналіз з метою планування та реалізації необхідних змін для інституційного розвитку та зміцнення організацій;

1.2.1.22. Недостатня кількість надавачів послуг для забезпечення основних потреб та ефективної підтримки органічного сектору (наприклад, логістична платформа для збору, зберігання та постачання органічних продуктів у роздрібні мережі, організації готельно-ресторанного бізнесу та заклади громадського харчування; консультаційні послуги щодо органічних сільськогосподарських технологій тощо);

1.2.1.23. Відсутність розвинених національних/регіональних/обласних центрів/кластерів органічного сільського господарства;

1.2.1.24. Високий рівень недовіри до державного сектору;

1.2.1.25. Складність формування консолідованої позиції органічного сектору у комунікації з уповноваженими державними органами влади (впровадження підходу комплексного залучення багатьох зацікавлених сторін сектору);

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 1.2.1.26. Відсутність чітких та прозорих правил та процедур для функціонування органічного сектору в Україні (процедура акредитації сертифікаційного органу, процедура проходження виробником сертифікаційного процесу тощо);
- 1.2.1.27. Недостатній рівень компетенції серед органів, залучених до контролю і нагляду в органічному виробництві, та обмежене бажання відповідних інституцій щодо нарощування бази знань.

Бізнес-середовище та торгівля

- **Складні умови бізнес-середовища;**
 - **Недостатня пропозиція для зовнішнього і внутрішнього ринків;**
 - **Недоформований попит на внутрішньому ринку**
 - **Відсутність дієвого захисту проти зловживань;**
 - **Вплив негативного іміджу України серед міжнародної спільноти:**
- 1.2.1.28. Відсутність адекватного інвестиційного клімату для бізнесу в Україні, а також відтік місцевого і іноземного капіталу з України;
- 1.2.1.29. Відсутність доступу у малого та середнього бізнесу до фінансових ресурсів, які б дозволили розвиватись органічному агробізнесу;
- 1.2.1.30. Зарегульованість, комплексність та непрозорість схеми контролю та нагляду;
- 1.2.1.31. Неповний асортимент органічних продуктів харчування на полицях магазинів;
- 1.2.1.32. Недостатня пропозиція експортно-орієнтованих органічних сільськогосподарських культур;
- 1.2.1.33. Непередбачувані та нестабільні пропозиції і поставки органічної продукції через недорозвинуті технології в українському органічному секторі, недостатній рівень співпраці між виробниками органічної продукції, обмежені можливості щодо зберігання, логістики та низький інтерес зі сторони переробних підприємств;
- 1.2.1.34. Відсутність позитивного досвіду кооперативів органічної продукції (спільне використання обладнання, насіння, спеціалізовані дотації, як у інших країнах);
- 1.2.1.35. Недостатній рівень зацікавленості зі сторони торгових мереж у розвитку напрямку органічних продуктів, в т.ч. відсутність постійних інвестицій з метою підвищення рівня обізнаності громадськості щодо органічної продукції та сприяння зростанню обсягів продажів;
- 1.2.1.36. Відсутність дієвого захисту споживача;
- 1.2.1.37. Відсутність дієвого захисту від нечесної конкуренції серед виробників, сертифікаційних органів, точок збуту;
- 1.2.1.38. Скандали, що пов'язані із шахрайством на внутрішньому ринку (псевдо-органічні продукти, питання, що стосується біо- та еко-маркування);

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.2.1.39. Скандали, що пов'язані із шахрайством та міжнародному ринку (з українською органічною експортною продукцією).

Навчання, наука, консультації, управління знаннями з органічного виробництва та збуту

- Відсутній аналіз існуючого стану речей у сфері навчання, науки, консультацій, управліннь знаннями з органічного виробництва та збуту;
- Відсутність загальнодержавної системи, планів розвитку та кваліфікованих кадрів у сфері освіти, науки, консультацій, управління знаннями з органічного сільськогосподарського виробництва та збуту;
- Відсутність державної підтримки у сфері освіти, науки, консультацій, управліннь знаннями з органічного виробництва та збуту:

1.2.1.40. Відсутність загальнодержавної системи у сфері науки і освіти з органічного сільськогосподарського виробництва та збуту, в тому числі узагальнюючої бази даних щодо проведених і запланованих наукових досліджень (фундаментальних і прикладних) з органічного сільського господарства, розвитку ринку та аналіз їх релевантності для подальшого розвитку органічного виробництва в Україні;

1.2.1.41. Нестача кваліфікованих фахівців та консультантів, які спеціалізуються на органічному сільськогосподарському виробництві та відсутність планової державної стратегії з підвищення рівня компетенції з органічної тематики з метою отримання висококваліфікованих спеціалістів у короткостроковій, середньостроковій, або довгостроковій перспективі;

1.2.1.42. Відсутність затвердженого переліку діючих речовин, повного асортименту дозволених засобів, добрив та речовин, що можуть використовуватись у органічному сільськогосподарському виробництві;

1.2.1.43. Низький рівень енергоефективності та загальної ефективності у виробництві, бізнес-навичок (управління, економічні аспекти, маркетинг, процедури документообігу і т.д.) та відсутність знань іноземних мов (зокрема англійської мови) у топ-менеджменту організацій та осіб, що ухвалюють рішення;

1.2.1.44. Відсутність державної підтримки у сфері освіти, науки, консультацій, управліннь знаннями з органічного виробництва та збуту;

1.2.1.45. Відсутність якісної (резистентність, схожість, місцеві сорти (районування) тощо) органічної сертифікованої насінневої бази для органічного сільського господарства в Україні.

Комунікації та просування

- Недокомунікація щодо дефініцій та переваг органічного сільськогосподарського виробництва;
- Низький рівень обізнаності населення щодо органічних продуктів:

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 1.2.1.46. Неправильне розуміння визначень та заміна понять;
- 1.2.1.47. Низький рівень поінформованості щодо органічної тематики серед споживачів, виробників, продавців, науковців, освітян, державних службовців;
- 1.2.1.48. Відсутній консолідований план просування органічних продуктів.

1.2.2. Сильні сторони:

Органічне виробництво – це цілісна система господарювання та виробництва харчових продуктів, яка поєднує в собі найкращі практики з огляду на збереження довкілля, рівень біологічного розмаїття, збереження природних ресурсів, застосування високих стандартів належного утримання тварин та метод виробництва, який відповідає певним вимогам до продуктів, виготовлених з використанням речовин та процесів природного походження.

Окрім того, для України (з її високою часткою сільського населення, яке недостатньо працевлаштоване і погано матеріально забезпечене) розвиток органічного сільського господарства є потенційною сильною стороною країни і перспективним ще й в силу зниження рівня безробіття і бідності, особливо у сільській місцевості, можливості отримання сільськими жителями додаткових доходів від господарювання, зеленого туризму, базовою складовою якого в усьому світі є екологічно орієнтоване фермерство.

Правові аспекти та політичний діалог

- 1.2.2.1. Початок процесу підвищення рівня обізнаності щодо органічної теми серед представників органів влади України;
- 1.2.2.2. Сприяння участі та врахування думки представників органічного сектору у розробці підзаконних актів щодо органічного виробництва протягом останнього часу;
- 1.2.2.3. Участь державних службовців у ключових заходах, пов'язаних із органічним виробництвом (щорічні круглі столи і виставки «Organic» в рамках міжнародної виставки «АГРО», Міжнародна конференція «Розвиток органічного ринку в Україні» в рамках виставки «Весь світ харчування» (World Food), Всеукраїнський ярмарок органічних продуктів тощо);
- 1.2.2.4. Відкритість людей в областях до навчання та розвитку нової тенденції – органічного сільськогосподарського виробництва як сталого підходу регіонального розвитку.

Інституційний розвиток

- 1.2.2.5. Приватний органічний сектор та залучені організації, які підтримують розвиток органічного ринку в Україні, є активними, сильними, помітними та згуртованими;
- 1.2.2.6. Завдяки консолідованій високій мотивації українських органічних експортерів, підтримці міжнародних проектів та координації з боку ключових

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

учасників органічного сектору (незважаючи на відсутність підтримки з боку держави (навіть неможливість присутності Міністра/Заступника Міністра на відкритті), павільйон України вже двічі (в лютому 2014 року та в лютому 2015 року) було успішно представлено на найбільшій міжнародній органічній торговельній виставці «Біофах» (Biofach) у Німеччині.

Бізнес-середовище і торгівля

- 1.2.2.7. Потенціал зростання органічного сільськогосподарського виробництва є високим у зв'язку з вигідним географічним розташуванням України, сприятливими умовами та природними ресурсами, зокрема наявних земель сільськогосподарського призначення;
- 1.2.2.8. Сприятливі можливості для експорту за рахунок зниження торговельних бар'єрів для українських малих та середніх підприємств у зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію ЄС-Україна;
- 1.2.2.9. Попит на органічні продукти постійно зростає і на зовнішньому, і на внутрішньому ринку;
- 1.2.2.10. Навіть сучасна важка політична та економічна ситуація в Україні не завадила тенденції розвитку органічного ринку;
- 1.2.2.11. Девальвація української валюти (гривня) посприяла зростанню надходжень фінансових ресурсів за продаж органічної продукції на рахунки малих і середніх підприємств;
- 1.2.2.12. Зниження імпортозалежності країни завдяки впровадженню органічного сільського господарства (наприклад, не потрібно імпортувати хімічні засоби захисту і добрива, насіння тощо).

Навчання, наука, консультації, управління знаннями з органічного виробництва та збуту

- 1.2.2.13. Активна позиція представників науки і освіти, наявні проведені дослідження та розроблені програми, що потребують інклюзивного аналізу і подальшого впровадження;
- 1.2.2.14. Приватні організації та підприємці надають консультаційні послуги з органічного виробництва та збуту;
- 1.2.2.15. Інформація щодо міжнародного досвіду та знань є доступною та відкритою;
- 1.2.2.16. Освітні і наукові установи проводять дослідження (наприклад, Асоціацією учасників біовиробництва "БІОЛан Україна" створено платформу та стаціонарний дослід 2013-2020 р. на базі лабораторії рослинництва Іллінецького державного аграрного коледжу із залученням науково-дослідних інститутів Національної академії аграрних наук України, ННЦ "Інститут землеробства, Інститут картоплярства, Інститут кормів, Інститут захисту рослин; Сквирська станція – дослідження щодо проходження перехідного періоду).

Комунікації та просування

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.2.2.17. Ключові учасники органічного ринку України активно працюють для правильного позиціонування, комунікації та просування органічної продукції;

1.2.2.18. Позитивні кроки для підвищення прозорості органічного сектору зроблено шляхом систематичної роботи учасників органічного ринку та розробки Органік бізнес-довідника України.

1.3. Варіанти політики реформування, переваги і вади, очікувані результати, конкретні заходи, які необхідно здійснити

1.3. Варіанти політики реформування

А) Доопрацювання нормативно-правової бази діючого органічного законодавства України та його впровадження (1 закон і 16 підзаконних актів) і гармонізація з органічним законодавством ЄС;

Б) Розробка і ухвалення нової редакції закону щодо органічного виробництва та збуту, повністю еквівалентного органічному законодавству ЄС та одного підзаконного акту щодо специфіки впровадження в Україні (наприклад, призначення та повноваження компетентних органів контролю і нагляду):

1.3.1.1. Сфокусуватися і приділити особливу увагу систематичному підходу та заходам з розвитку органічного сільського господарства, оскільки, незважаючи на його малу частку та «нішевий» характер ринку, органічне сільське господарство є дружнім до навколишнього середовища видом сталого сільського господарства, що сприяє підвищенню родючості ґрунтів (найціннішого скарбу України), пом'якшення наслідків кліматичних змін, підвищення доходів та зростання зайнятості серед населення, особливо у сільській місцевості, а також запровадження практики добробуту тварин, що загалом підвищує якість життя, як у сільській місцевості (виробництво, додаткова вартість, зменшення рівня безробіття тощо), так і у містах (доступ споживачів до широкого асортименту органічних продуктів, розробка нових органічних продуктів на переробних підприємствах, ведення здорового способу життя тощо);

1.3.1.2. Необхідність гармонізації законодавства України із постановами ЄС (а) у сфері органічного сільськогосподарського виробництва та (б) загальної законодавчої бази (наприклад, розбіжності у визначеннях термінів: «контроль» та «нагляд», згідно з українським законодавством ці терміни є синонімами (контроль=нагляд), в той час, як в ЄС, функції контролю та нагляду чітко розмежовані; в Україні еко-маркування застосовується для харчових і нехарчових продуктів, а в ЄС еко-маркування застосовується для нехарчових продуктів, а для харчових – лише у випадку наявного сертифікату відповідно до органічного законодавства ЄС);

1.3.1.3. Чітке визначення зон відповідальності та розподіл завдань серед залучених сторін для ефективного функціонування органічного ринку;

1.3.1.4. Проведення регулярних всеохоплюючих спільних консультацій з розвитку ринку серед державних управлінців, учасників органічного сільськогосподарського

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

ринку, органічних виробників/переробних підприємств, громадськості та донорів/виконавців міжнародних проектів;

- 1.3.1.5. Покращення іміджу України як країни з високоякісним органічним виробництвом і високим рівнем надання послуг в органічній галузі;
- 1.3.1.6. Держава повинна регулярно здійснювати оцінку ризиків, пов'язаних із репутацією країни (разом із зацікавленими сторонами органічного сільського господарства), і спільно з ними розробляти та впроваджувати практичні заходи з мінімізації таких ризиків та захисту малих і середніх підприємств від можливих наслідків (наприклад, вдосконалення регулювання ГМО наразі є ключовим питанням для країни (де юре – в Україні немає ГМО, де факто – ГМО присутнє на всій території країни у величезних обсягах, що може забруднювати сусідні поля органічних виробників), необхідність виключення земель, які знаходяться на місці колишніх складів хімічних засобів захисту або навколо промислових об'єктів зі статусу земель сільськогосподарського призначення);
- 1.3.1.7. Прозорість, функціональність та дерегуляція схеми² функціонування органічного виробництва відповідно до органічного законодавства України;
- 1.3.1.8. Стимулювання сприятливого бізнес-середовища для розвитку органічного сільського господарства в Україні;
- 1.3.1.9. Стратегічні інтервенції та практичне впровадження для забезпечення короткострокового результату, а також середньострокових, довгострокових наслідків та впливів на органічне сільське господарство;
- 1.3.1.10. Необхідність розробити інформаційні матеріали про органічне виробництво та поширити їх через державні комунікаційні канали (усім держустановам, державним ЗМІ та громадськості);
- 1.3.1.11. Переорієнтація державної стратегії з великих агрохолдингів на малі і середні підприємства для сприяння та підтримки розвитку сталого сільського господарства та сільських територій;
- 1.3.1.12. Розробити план дій з практичними заходами з покращення бізнес-клімату в Україні, а також залучення довгострокових інвестицій (іноземних та вітчизняних) для розвитку органічного сільського господарства;
- 1.3.1.13. Земельна реформа та стійкі земельні договірні угоди (високий ризик з огляду на 2-3 річну тривалість перехідного періоду в органічному сільському господарстві).

1.3.2. Очікувані результати:

Правові аспекти та політичний діалог

- **Національний план дій щодо розвитку органічного виробництва та збуту;**
- **Ефективна імплементація органічного законодавства в Україні, яке гармонізовано з законодавством ЄС;**

²http://www.ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/%D0%A1%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B0_%D0%B4%D1%96%D1%97_%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%83_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96_425-VII_color.pdf

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- **Запроваджено державну підтримку для розвитку органічного виробництва та організації збуту:**
 - 1.3.2.1. Розроблено та розпочато впровадження Національного плану дій з розвитку органічного аграрного ринку в Україні (погодженого між державою та органічним сектором з залученням міжнародних проектів) з виділеними відповідними ресурсами (нефінансовими і фінансовими) для його реалізації та досягнення узгодженості (координація, усунення протиріч, синергія) з іншими Національними програмами/планами дій;
 - 1.3.2.2. Функціонування ефективної національної платформи (взаємні консультації, процес колективного ухвалення рішень і взаємовигідний підхід у партнерстві між державним та органічним сектором);
 - 1.3.2.3. Законодавчу базу у сфері органічного сільського господарства розроблено та повною мірою впроваджено. Вона легітимізує органічний сектор, регулює його, створює можливості для розвитку та захищає термін «органічний» в Україні для уникнення обману споживачів та нечесної конкуренції в Україні;
 - 1.3.2.4. Чітка, ефективна, прозора та дружня до користувача статистична модель в он-лайн режимі у сфері органічного сільського господарства в Україні розроблена, впроваджена та постійно оновлюється уповноваженим органом;
 - 1.3.2.5. Забезпечено і повністю впроваджено нагляд, що здійснюється державними органами влади (тобто нагляд за сертифікаційними органами з супроводом їх інспектувань до максимум 5% операторів (виробників, переробників, трейдерів)), а контроль над операторами – акредитованими приватними сертифікаційними органами;
 - 1.3.2.6. Визначено процедуру контролю за операторами та внесено необхідні зміни у Закон України від 15.01.2015 № 124-VIII «Про технічні регламенти та оцінку відповідності»;
 - 1.3.2.7. Офіційно визнано органічних операторів, які сертифіковані відповідно до органічного законодавства ЄС (право мати подвійне маркування – євролисток (органічний логотип ЄС) та український державний органічний логотип);
 - 1.3.2.8. Впроваджено високоякісне державне управління, включаючи підзвітність органів державної влади перед платниками податків (в тому числі, і перед органічними виробниками та споживачами);
 - 1.3.2.9. Визначено та повною мірою впроваджено систему відповідальності за неправильне використання терміну «органічний» та/або порушення законодавства в сфері органічного виробництва недобросовісними виробниками, точками продажу, сертифікаційними органами;
 - 1.3.2.10. Запроваджено державну підтримку для розвитку органічного виробництва та організації збуту.

Інституційний розвиток

- **Створено відділи органічного виробництва, призначено відповідальних спеціалістів в усіх державних органах влади (національного і регіонального рівнів) та впроваджено координацію між ними;**
- **Запроваджено інституційний розвиток на національному і регіональному рівнях;**

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- **Забезпечено чіткі та прозорі правила та процедури для функціонування органічного сектору в Україні;**
 - **Достатній рівень компетенції у ключових залучених інституціях:**
- 1.3.2.11. Призначено відповідальних осіб за розвиток органічного ринку в усіх відповідних органах влади на національному, обласному, районному рівнях;
- 1.3.2.12. Запроваджено інституційний розвиток на національному і регіональному рівнях;
- 1.3.2.13. Розроблено чіткі і прозорі правила та процедури функціонування органічного сектору в Україні;
- 1.3.2.14. Органічний приватний сектор консолідовано;
- 1.3.2.15. Постачальники послуг, орієнтовані на ринок та попит, здійснюють високопрофесійну діяльність для розвитку органічного сектору;
- 1.3.2.16. Формування та нарощування бази знань серед органів, залучених до контролю і нагляду в органічному виробництві.

Бізнес-середовище та торгівля

- **Бізнес-середовище для розвитку органічного ринку покращено, забезпечено чіткі та прозорі правила для функціонування органічного сектору в Україні;**
 - **Збільшено кількість та покращено якість органічних продуктів;**
 - **Попит на органічну продукцію на внутрішньому ринку збільшується;**
 - **Запроваджено дієвий захист проти зловживань;**
 - **Довіру до органічних продуктів та репутацію України сформовано і покращено;**
 - **Збільшення рівня зайнятості та надходжень населення, особливо в сільській місцевості:**
- 1.3.2.17. Покращено інвестиційний клімат для створення нових виробничо-збутових ланцюгів як для експорту, так і для внутрішнього ринку;
- 1.3.2.18. Збільшено пропозицію органічної продукції з акцентом на якість, асортимент, обсяг, прозорість та простежуваність;
- 1.3.2.19. Виділено кошти на 5 пілотних проектів з кооперації (центр, захід, схід, південь, північ) з побудовою вертикалі економічної системи: виробництво, переробка, логістика, збут;
- 1.3.2.20. Впроваджено заходи з підвищення попиту на органічну продукцію;
- 1.3.2.21. Підвищено зацікавленість та існує готовність з боку роздрібних торговців внутрішнього ринку до просування та стимулювання продажів органічних продуктів (наприклад, правильне позиціонування органічних продуктів, відмова від продуктів, що вводять в оману споживачів, промоакції в точках продажу, запуск концепції «місцевий+органічний продукт», що є трендом протягом останніх років у ЄС, Швейцарії та США);

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 1.3.2.22. Запроваджено дієвий захист проти зловживань у сфері органічного виробництва та збуту;
- 1.3.2.23. Репутацію України як надійного постачальника органічної продукції на міжнародному ринку покращено та отримано результат зростання попиту серед міжнародних покупців та місцевих споживачів;
- 1.3.2.24. Високомаржинальні органічні перероблені продукти (а не тільки сировину) та органічні харчові продукти для споживання людиною (а не лише корми для худоби) успішно експортуються з України;
- 1.3.2.25. Заохочення до органічного виробництва населення, особливо в сільській місцевості.

Навчання, наука, консультації, управління знаннями з органічного виробництва та збуту

- **Проведено аналіз існуючого стану речей у сфері навчання, науки, консультацій, управліннь знаннями з органічного виробництва та збуту;**
 - **Розроблено загальнодержавну систему, плани розвитку та підготовки кваліфікованих кадрів у сфері освіти, науки, консультацій, управління знаннями з органічного сільськогосподарського виробництва та збуту;**
 - **Запроваджено державну підтримку у сфері освіти, науки, консультацій, управліннь знаннями з органічного виробництва та збуту:**
- 1.3.2.26. Необхідність створення загальнодержавної системи у сфері науки з органічного сільського господарства, в тому числі узагальнюючої бази даних щодо проведених і запланованих наукових досліджень (фундаментальних і прикладних) з органічного сільського господарства та аналіз їх релевантності для подальшого розвитку органічного виробництва в Україні;
- 1.3.2.27. Необхідність створення загальнодержавної системи у сфері освіти з органічного сільського господарства, в тому числі узагальнюючої бази даних щодо розроблених програм, підручників, методичних матеріалів з органічного сільського господарства та розвитку органічного ринку, назв вищих навчальних закладів, де впроваджуються такі програми і можливість реплікації позитивного досвіду на інші навчальні заклади в Україні;
- 1.3.2.28. Доступ органічних малих та середніх підприємств до результатів вітчизняних досліджень з органічного виробництва для подальшого їх використання у виробничих підрозділах, переробних підприємствах тощо;
- 1.3.2.29. Підвищено рівень знань та обізнаності серед уряду, місцевих органів влади та приватного бізнесу про переваги органічного виробництва;
- 1.3.2.30. Доступ органічних малих та середніх підприємств до місцевого молодого персоналу з необхідними знаннями у сфері органічного сільського господарства для подальшого впровадження у виробництві, переробці тощо;
- 1.3.2.31. Доступ органічних малих та середніх підприємств до місцевого кваліфікованого та досвідченого персоналу з необхідними знаннями у сфері

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

органічного сільського господарства для подальшого використання цих знань у виробництві, переробці та обігу органічної продукції;

- 1.3.2.32. Розробка сортів для органічного виробництва та їхнє подальше внесення в Державний реєстр сортів України;
- 1.3.2.33. Забезпечити матеріально-технічною базою науково-дослідні інститути/насінневі дослідні станції для проведення досліджень з метою забезпечення потреб виробників органічної продукції (наприклад, вирішення проблеми шкідників, забезпечення насіннєвим матеріалом тощо);
- 1.3.2.34. Збереження та збільшення площ земель з органічним статусом (заборонити відчуження земель, які знаходяться під органічним виробництвом) з метою збереження родючості ґрунтів та біорізноманіття України;
- 1.3.2.35. Впровадження екологічних заходів в Україні.

Комунікації та просування

- Розроблено Комунікаційну стратегію і запроваджено системний підхід щодо просування органічних продуктів;
- Підвищено рівень обізнаності про органічні продукти серед споживачів та виробників;
- Впроваджено державну підтримку у сфері комунікацій та просування органічних продуктів:

1.3.2.36. Розроблено та імплементовано Комунікаційну стратегію та План просування українських органічних продуктів в Україні та за кордоном;

1.3.2.37. Громадськість проінформована щодо органічного сільськогосподарського виробництва (можливий показник результативності – мінімум 100 розміщень матеріалів про органічне сільське господарство у медіа-ресурсах державних національних ЗМІ (телебачення, радіо, преса) протягом одного року, по мінімум 10 розміщень матеріалів про органічне сільське господарство у медіа-ресурсах різних обласних державних ЗМІ (телебачення, радіо, преса) протягом одного року;

1.3.2.38. Визначено і впроваджено державну підтримку у сфері комунікацій та просування органічних продуктів.

1.3.3. Чіткі кроки, які слід здійснити:

Правові аспекти та політичний діалог

- Національний план дій України щодо розвитку органічного виробництва та збуту;
- Ефективна імплементація органічного законодавства в Україні, яке гармонізовано з законодавством ЄС;
- Державна підтримка для розвитку органічного виробництва та організації збуту:

1.3.3.1. Розробка та впровадження Національного плану дій з розвитку органічного агровиробництва в Україні (погодженого між державою та органічним сектором з

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- залученням міжнародних проектів) з виділеними відповідними ресурсами (нефінансовими і фінансовими) для його реалізації та узгодженість (координація, усунення протиріч) з іншими Національними програмами/планами дій;
- 1.3.3.2. Створити функціонуючу групу для впровадження (з виділенням адекватних фінансових ресурсів для реалізації) та нагляду за здійсненням Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки (підгрупа 8.2 “Виробництво органічної продукції”);
- 1.3.3.3. Функціонування Національної платформи для розвитку органічного ринку та політичного діалогу між державними органами та органічним сектором, який має базуватись на досягненні результатів та вирішенні поставлених завдань (робочі групи/зустрічі, що спеціалізуються на конкретних темах в галузі органічного виробництва – наприклад, Національний план дій для розвитку органічного ринку в Україні, Комунікаційний план дій для просування органічного сільськогосподарського виробництва, спільна робота над коментарями/ розробкою/ внесенням правок до органічних підзаконних актів, перелік санкцій для запобігання шахрайству, ідентифікація та легітимізація сертифікаційних органів, які працюють в Україні у відповідності з іншими органічними стандартами, підготовка листів до Єврокомісії про випадки порушення органічного законодавства ЄС на території України (порушення вимог/неправильне маркування, недобросовісна конкуренція серед сертифікаційних органів щодо перехідного періоду тощо);
- 1.3.3.4. Розробити і ухвалити нову редакцію органічного закону для гармонізації з органічним законодавством ЄС (Постанови ЄС 834/2007, 889/2008) (в т.ч. визначення та розмежування понять виробник/переробник органічної продукції, акцент на сировину/продукт, конкретні положення щодо заохочення впровадження органічного сільського господарства, маркування української органічної продукції на експорт, прозора система контролю і нагляду, винятки, легітимізація міжнародного маркування органічної продукції, в т.ч. євролисток, спеціалізована державна підтримка органічним виробникам та для розвитку органічного ринку тощо);
- 1.3.3.5. Мати один закон щодо органічного сільськогосподарського виробництва та один підзаконний нормативно-правовий акт, що визначає впровадження правил органічного сільськогосподарського виробництва, гармонізованих з органічним законодавством ЄС (а не 16 підзаконних актів, що є станом на початок травня 2015 р., оскільки це створює ряд проблем, зокрема: дублювання, суперечності, відсутність важливої інформації, надлишок непотрібної інформації, що призводить до складності, непорозумінь та різного трактування серед органів державної влади, виробників, учасників органічного ринку, споживачів тощо);
- 1.3.3.6. Розробити усі необхідні нормативно-правові акти з метою початку впровадження програми розвитку органічного сільськогосподарського виробництва з метою до кінця 2016 року мати 200 органічних українських виробників, які сертифіковані відповідно до українського органічного законодавства (стартовою точкою має бути визнання продукції, сертифікованої відповідно до органічного законодавства ЄС);
- 1.3.3.7. Прискорити ухвалення підзаконних актів, необхідних для створення сприятливих умов в Україні для реалізації Закону України «Про виробництво та обіг

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- органічної сільськогосподарської продукції та сировини». Відсутність даних підзаконних актів стримує виробництво в Україні органічної продукції, створює додаткові складнощі як організаційного, так і фінансового характеру (до розробки підзаконних актів обов'язково мають бути залучені органічні виробники і учасники органічного ринку);
- 1.3.3.8. Потрібно узгодити дефініції контролю та нагляду з відповідними постановами ЄС і розділити функції контролю та нагляду у Законі України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 №877-V;
- 1.3.3.9. Врахувати принципово значущі відмінності між термінами «маркування» та «логотип», визначити та розробити нормативно-правовий акт, де зазначатимуться необхідні вимоги до маркування органічної продукції, а не лише затверджується технічний опис державного логотипу органічної продукції (розробку запланованого підзаконного акту щодо маркування органічної продукції було відмінено відповідно до Закону України про дерегуляцію №191-VIII від 12.02.2015);
- 1.3.3.10. Затвердити державний логотип України для маркування сертифікованої органічної продукції та його технічний опис, а також розробити посібник правил застосування фірмового стилю (бренд бук)³ на основі результатів проведеного на запит Міністерства аграрної політики та продовольства України конкурсу на розробку державного логотипу для маркування сертифікованої органічної продукції⁴;
- 1.3.3.11. На основі міжнародного досвіду визначити необхідні показники для створення статистики у сфері органічного сільськогосподарського виробництва в Україні, розробити IT-інструмент для збору та обробки даних. Супровід (включаючи оновлення) державної бази даних, що міститиме інформацію про сертифікованих операторів (підприємства) з виробництва органічної продукції, сертифікаційні органи, сертифіковану площу, найменування та обсяги органічного виробництва, перелік дозволених засобів, добрив та речовин, базу даних органічного насіння (часткове делегування завдань компетентним організаціям органічного сектору);
- 1.3.3.12. Розробити підхід, який дозволить забезпечити принципи прозорості та простежуваності у сфері органічного виробництва (в т.ч. моніторингу змін та статусу розроблених підзаконних актів, їх взаємної координації, впливу та супроводу законодавчої бази щодо органічного виробництва та збуту органічної продукції; он-лайн доступ до ключових даних щодо органічних виробників);
- 1.3.3.13. Залучення міжнародних експертів (наприклад, з країн ЄС) для розробки органічного законодавства та становлення системи правильного функціонування контролю і нагляду в органічному виробництві і збуті в Україні;
- 1.3.3.14. Забезпечити чесну конкуренцію серед сертифікаційних органів, виробників, трейдерів та представників роздрібної торгівлі;
- 1.3.3.15. Здійснювати ефективний нагляд над усіма сертифікаційними органами (станом на початок травня 2015 р. – 19 міжнародно акредитованих сертифікаційних

³ Приклад посібника правил застосування фірмового стилю (бренд бук) органічного логотипу ЄС (євролистка)
http://ec.europa.eu/agriculture/organic/documents/logo/user_manual_logo_en.pdf (на запит може бути надано переклад українською мовою)

⁴ <http://minagro.gov.ua/node/14723>, <http://logo.organicinfo.ua/>, <http://minagro.gov.ua/node/14975>

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- органів, що сертифікують відповідно до органічного законодавства ЄС) і лише два сертифікаційні органи повідомили про свою діяльність на території України у Міністерство аграрної політики та продовольства України;
- 1.3.3.16. Розробка процедури акредитації для сертифікаційних органів органічного виробництва відповідно до вимог українського законодавства (включаючи проведення навчань для Національного агентства з акредитації України);
- 1.3.3.17. Впровадження чітких та прозорих процедур державного нагляду та дієвий захист щодо використання терміну "органічний" – станом на травень 2015 року є багато зловживань та шахрайства через відсутність державного контролю та функціонування системи штрафів у разі невиконання вимог органічного закону;
- 1.3.3.18. Запровадження системи ефективного захисту прав споживача, проведення перевірок (вибіркових), розробити санкції та працюючу систему штрафів для боротьби з порушниками органічного законодавства (виробники, переробники, точки продажу, органи з оцінки відповідності, державні органи влади);
- 1.3.3.19. Долучитися до розробки Положення Служби з безпеки харчової продукції з метою визначення повноважень здійснення державного нагляду і контролю в органічному виробництві;
- 1.3.3.20. Національну систему контролю за безпечністю харчових продуктів та кормів привести у відповідність до Постанови ЄС від 29 квітня 2004 № 882/2004 (Посилання на Постанову 882/2004 міститься в ст. 47-48 Постанові ЄС № 479/2008 від 29.04.2008, ст. 76-77 Постанові ЄС № 555/2008 від 27.06.2008, ст. 27 Постанові ЄС № 834/2007 від 28.06.2007, преамбулі Постанові ЄС № 889/2008 від 05.09.2008. Однак, в переліку постанов, передбачених Додатком XXXVIII, Постанова ЄС 882/2004 відсутня, а її наявність та наближення до положень, передбачених ним, необхідні для забезпечення співробітництва в сфері, яка визначена пунктом) статті 404 Угоди про асоціацію з ЄС;
- 1.3.3.21. Внести зміни у зв'язку з легітимізацією органічного сільськогосподарського виробництва у чинні нормативно-правові акти України (наприклад, про сертифікацію/оцінку відповідності, насінництво тощо);
- 1.3.3.22. Визначити процедуру виключення з реєстру виробників органічної продукції чи внесення змін у реєстр, якщо в конкретного виробника анульовано сертифікат (виключено продукт/призупинено вид діяльності)). Слід передбачити також штрафні санкції для таких виробників та відтермінування на певний період права подавати заявку для повторного проходження сертифікації (мінімізація ризиків зловживань виробників, що втратили органічний сертифікат, щодо переходу під контроль інших сертифікаційних органів);
- 1.3.3.23. З метою захисту терміну "органічний" законодавчо врегулювати виробництво та розповсюдження продукції, виробленої із застосуванням ГМО-технологій;
- 1.3.3.24. Урегулювання дій уповноважених державних органів щодо караючої функції (наприклад, офіційні листи Антимонопольного Комітету України як елемент адміністративного тиску на органічних операторів та надавачів послуг, які працюють згідно з органічним законодавством ЄС в Україні) до того часу, поки не буде впроваджена регулятивна функція Закону України про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини;

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 1.3.3.25. Внести органічні продукти в Закон України про дитяче харчування⁵;
- 1.3.3.26. Виключення органічних продуктів з переліку соціально значимих продуктів харчування з регульованою державою ціною;
- 1.3.3.27. Заборонити використовувати у маркуванні “біо” для неорганічних молочних продуктів шляхом відхилення зареєстрованого проекту закону №1485 від 16.12.2014;
- 1.3.3.28. Внести зміни до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» №191-VIII від 12.02.2015, який вніс таку зміну «Оцінка відповідності виробництва органічної продукції та/або сировини проводиться 1 раз на 2 роки», що суперечить міжнародній практиці (в т.ч. і ЄС), де контроль в органічному виробництві здійснюється не рідше, ніж 1 раз на 1 рік;
- 1.3.3.29. Надіслати офіційний лист до Єврокомісії із запитом щодо правових норм функціонування в Україні міжнародно акредитованих сертифікаційних органів у сфері органічного виробництва, отримання їх переліку та потреби у сприянні їхній реєстрації у Міністерстві аграрної політики та продовольства України для діяльності в Україні;
- 1.3.3.30. Врегулювати визнання статусу органічних продуктів, сертифікованих відповідно до органічного законодавства ЄС, для реалізації на внутрішньому ринку України і навпаки;
- 1.3.3.31. Гармонізувати законодавство України із Постановою ЄС щодо еко-маркування №66/2010⁶, дозволити еко-маркування в Україні для нехарчових продуктів, виробів, послуг, окрім харчових продуктів, кормів і необробленої сільськогосподарської сировини відповідно до міжнародної практики – наприклад, в ЄС на законодавчому рівні затверджено еко-маркування лише для нехарчових продуктів, тоді як харчові продукти можуть бути марковані «органічний», «екологічний (еко)», «біологічний (біо)» лише у випадку відповідності вимогам органічного законодавства ЄС. Згідно з законодавством ЄС, з метою уникнення введення в оману споживачів, тільки ті виробники, які мають відповідний органічний сертифікат, можуть добровільно пройти перевірку виробництва на відповідність до вимог визначених екологічних показників, щоб отримати дозвіл на еко-маркування. В Україні еко-маркування використовується як на нехарчових, так і на харчових продуктах. Тому споживачі і виробники не розуміють, у чому різниця на полицях магазинів між органічною соняшниковою олією та еко-олією, що означає еко-пиво тощо;
- 1.3.3.32. Захистити використання органічного логотипу ЄС (євролистка) в Україні та зупинити його неправомірне використання;
- 1.3.3.33. Заборона функціонування в Україні приватних органічних стандартів, які не мають суворіших вимог, ніж національні або міжнародні правила органічного виробництва (відповідно до міжнародної практики);

⁵ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/142-16>

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010R0066>

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 1.3.3.34. Врегулювання питання щодо неможливості застосування оцінки відповідності до органічного сільськогосподарського виробництва, де сертифікація відбувається не кінцевого продукту, а виробничого процесу (законопроект у розробці);
- 1.3.3.35. Допомога та активна участь відповідних міністерств у заходах, що пов'язані із органічним виробництвом (Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство екології та природних ресурсів України);
- 1.3.3.36. Розробка та впровадження заходів для формування позитивного іміджу України як правової та сільськогосподарської країни, надійного постачальника органічної харчової продукції та високопрофесійних послуг на органічному ринку;
- 1.3.3.37. Для сприяння розвитку експорту включити провідну міжнародну виставку органічної продукції «Біофах» (BioFach) до переліку виставок, де має бути представлена Україна, та яку фінансово підтримує Міністерство аграрної політики та продовольства України (держава оплачує оренду стенду), з обов'язковою участю Міністра чи Заступника Міністра, як це роблять інші країни Європи;
- 1.3.3.38. Державна підтримка розвитку органічного ринку в Україні (нефінансова – просування та комунікація, пріоритетні державні закупівлі (або визначена частка) сертифікованих органічних продуктів для державних установ (міністерств, Верховної Ради України, Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів України, державних обласних/районних/міських адміністрацій, дитячих садків, шкіл, лікарень), як це успішно впроваджується у різних країнах ЄС, Швейцарії, США тощо. Розпочати пілотний проект щодо забезпечення органічною харчовою продукцією державних дитячих садочків та шкіл у Житомирській області);
- 1.3.3.39. Запровадження державної підтримки розвитку органічного ринку в Україні (фінансова – наприклад, допомога виробникам під час перехідного періоду або відміна податку для виробників під час перехідного періоду, субсидії для органічних виробників (наприклад, на 1 га органічної площі), часткова (повна) компенсація вартості сертифікаційних послуг, дотації для діючих виробників органічної продукції за умови укладання ними контрактів на поставку продукції в дитсадки, школи та інтернати з метою споживання дітьми органічної продукції, фінансова допомога для проведення лабораторних аналізів для органічних виробників);
- 1.3.3.40. Розробити механізм участі органічних виробників у тендерах державних закупівель для постачання органічних продуктів у державні установи і заклади громадського харчування;
- 1.3.3.41. Заохочення вирощування та виробництва органічних продуктів та навчання у цій галузі для подальшого працевлаштування в організаціях виробничо-збутових ланцюгів органічного виробництва та збуту;
- 1.3.3.42. Створення та просування бренду «Український органічний продукт» для експорту і внутрішнього ринку (та включити «Український органічний продукт» у Постанову ВРУ «Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України» від 11.12.14, № 26-VIII (Розділ 6 «Нова продовольча політика») щодо підтримки малого та середнього бізнесу на селі, здобуття перших позицій на світовому продовольчому ринку, сприяння експорту, отримання доступу на ринки ЄС для українських виробників, створення і просування бренду «Українського Продукту»);

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 1.3.3.43. Розробити підхід, що сприятиме регіональному сталому розвитку через орієнтовані на ринок органічні виробничо-збутові ланцюги;
- 1.3.3.44. Сприяти регіональному та міжрегіональному розвитку органічного виробництва та збуту в Україні;
- 1.3.3.45. Оформити подання від держави щодо застосування безквотного принципу для органічної продукції зі сторони ЄС;
- 1.3.3.46. Розділити товарну номенклатуру для органічних і неорганічних продуктів (наприклад, як в США – розділено «пшениця органічна» та «пшениця»);
- 1.3.3.47. Залучення іноземних партнерів для доступу до лізингу для органічних сільськогосподарських виробників;
- 1.3.3.48. Заборона незаконного функціонування в Україні сертифікаційних органів-клонів (в Україні зареєстровано сертифікаційний орган-клон ТОВ «Екосерт», що має таку саму назву, як і всесвітньо відомий французький сертифікаційний орган «Екосерт» (Ecosert)), що надає сертифікаційні послуги в органічному виробництві.

Інституційний розвиток:

- **Створення відділів органічного виробництва, призначення відповідальних спеціалістів в усіх державних органах влади (національного і регіонального рівнів) та впровадження координації між ними;**
 - **Запровадження інституційного розвитку на національному і регіональному рівнях;**
 - **Забезпечення чітких та прозорих правил та процедур для функціонування органічного сектору в Україні;**
 - **Сформовано достатній рівень компетенції у ключових залучених інституціях:**
- 1.3.3.49. Інституційний розвиток державних органів влади, які залучені до формування державної політики, регулювання, контролю, нагляду (в т.ч. покарань за порушення, ведення Всеукраїнських реєстрів органічних операторів, сертифікаційних органів відповідно до органічного законодавства як України, так і ЄС) у сфері органічного сільськогосподарського виробництва;
 - 1.3.3.50. Створити відділ органічного сільгоспвиробництва та збуту (зі спеціалістами з органічного рослинництва, тваринництва та бджільництва, переробленої продукції, організації та контролю збуту тощо) у Міністерстві аграрної політики та продовольства України з метою впровадження державної політики щодо розвитку органічного виробництва, підвищення ефективності та координації діяльності усіх відповідальних осіб та організацій, які беруть участь у розробці підзаконних актів до законодавства у сфері органічного сільськогосподарського виробництва та їх подальшої реалізації;
 - 1.3.3.51. Призначити 1 особу з розвитку органічного ринку у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України;
 - 1.3.3.52. Призначити хоча б 1 відповідальну особу за розвиток органічного виробництва в кожному Департаменті агропромислового розвитку усіх 24-х обласних державних адміністрацій (якщо неможливо виділити окрему людину, то додати завдання розвитку органічного ринку в функціональні обов'язки заступника директора департаменту агропромислового розвитку);

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 1.3.3.53. Призначити хоча б 1 відповідальну особу за розвиток органічного виробництва в районних державних адміністраціях (якщо неможливо виділити окрему людину, то додати завдання розвитку органічного ринку в функціональні обов'язки заступника директора);
- 1.3.3.54. Врегулювати питання засобів захисту та добрив для використання в органічному виробництві (відповідальність за реєстрацією відповідно до законодавства України покладається на Міністерство екології та природних ресурсів України, повноваження відповідно до органічного законодавства України – на Міністерство аграрної політики та продовольства України, станом на початок травня 2015 р. використовуються комерціалізовані продукти від контролем сертифікаційного органу «Органік стандарт»; питання відсутності зареєстрованих в Україні біологічних препаратів в органічному законодавстві ЄС);
- 1.3.3.55. Створення інституційної бази для створення позитивного іміджу України як постачальника органічної продукції на міжнародному ринку;
- 1.3.3.56. Застосування принципу "знизу-вгору", коли позитивні результати роботи на регіональному рівні (пілотні ферми, історії успіху, регіональні програми підтримки та ін.) масштабуються на національний рівень та реплікуються в інших областях;
- 1.3.3.57. Залучення та/або розвиток надавачів послуг, які необхідні для розвитку органічного ринку (наприклад, логістика, консультації, дистрибуція тощо);
- 1.3.3.58. Зміцнення співпраці між державним та органічним секторами;
- 1.3.3.59. Зміцнення ділового партнерства між виробниками, постачальниками послуг та торговцями органічною продукцією;
- 1.3.3.60. Створення і професіоналізація регіональних/обласних центрів/кластерів органічного сільського господарства з виділенням відповідного фінансування;
- 1.3.3.61. Передбачити формування дорадчих служб, що спеціалізуються на органічному виробництві з виділенням відповідного фінансування, а також включити спеціалістів з органічної тематики у районні та обласні дорадчі служби;
- 1.3.3.62. Створити систему, де виробник, фермер, переробне підприємство, споживач є суб'єктами, а не об'єктами; оскільки різні служби, лабораторії, органи контролю тощо мають бути інструментами у взаємодії між виробником і споживачем, а не перетворюватися в центральну ключову фігуру органічного сектору. Необхідно створити громадську раду для обговорення питань органічного виробництва і збуту;
- 1.3.3.63. Підвищити рівень компетентності персоналу уповноважених органів: наприклад, міністерств, обласних державних адміністрацій, органу, відповідального за акредитацію сертифікаційних органів в Україні тощо (високий рівень ротації кадрів, система оцінювання спеціалізованих знань з сільського господарства, переробки, а не лише процедурні моменти).

Бізнес-середовище та торгівля

- **Бізнес-середовище для розвитку органічного ринку покращено, забезпечено чіткі та прозорі правила для функціонування органічного сектору в Україні;**
- **Збільшено кількість та покращено якість органічних продуктів;**
- **Попит на органічну продукцію на внутрішньому ринку збільшується;**
- **Запроваджено дієвий захист проти зловживань;**

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- **Довіру до органічних продуктів та репутацію України сформовано і покращено;**
 - **Збільшення рівня зайнятості та надходжень населення, особливо в сільській місцевості:**
- 1.3.3.64. Проведення перемовин з фінансовими установами для запровадження мікро-фінансування органічних виробників (до 50'000 євро для малого бізнесу, 50'000-100'000 євро для середнього бізнесу під 4-6% у євро, 8-12% у грн.);
- 1.3.3.65. Стимулювання створення сприятливого середовища для розвитку сектора виробництва та реалізації органічної продукції через зменшення податкового тиску і розбудови інфраструктури ринку органічної продукції (фірмова та роздрібна торгівля, спеціалізовані магазини, виставки, ярмарки, Інтернет-торгівля);
- 1.3.3.66. Формування сприятливого бізнес-середовища (еколого-економічних механізмів) для розвитку органічного дитячого та дієтичного харчування в Україні (станом на початок травня 2015 р. органічного дитячого харчування українського виробництва немає, але цей напрямок має великий попит);
- 1.3.3.67. Стимулювання збільшення експорту органічної переробленої продукції;
- 1.3.3.68. Виділення коштів на створення та впровадження торговельного майданчика (платформи/біржі) для спрощення купівлі-продажу української органічної продукції для зовнішнього і внутрішнього ринків;
- 1.3.3.69. Виділення коштів на створення логістичного центру з овочесховищем з контрольованим середовищем (клімат-контроль) та транспортною базою (пілотний проект з 1 відділенням поблизу Києві та 4 регіональними відділеннями (північ, південь, захід, схід)) для формування великих партій для відправки та ефективного використання сортувально-пакувального обладнання;
- 1.3.3.70. Виділення коштів на 5 пілотних проектів з кооперації (центр, захід, схід, південь, північ) з побудовою вертикалі економічної системи: виробництво, переробка, логістика, збут;
- 1.3.3.71. Впровадити систему підтримки розвитку органічних продуктів в роздрібній торгівлі (наприклад, пільгові умови для органічних виробників (без вхідних внесків, чесний розподіл часток прибутку між виробником і торговельною організацією), впровадження власної торговельної марки торгової мережі (private label), навігація та промоція органічної продукції в магазинах і серед споживачів);
- 1.3.3.72. Стимулювання попиту і сприяння зростанню продажів у мережах гуртової торгівлі та супермаркетів;
- 1.3.3.73. Розробка та впровадження превентивних заходів проти зловживань та запровадження відповідних санкцій (як для експорту, так і для внутрішнього ринку);
- 1.3.3.74. Проведення аналізу наявних випадків зловживань і запровадження необхідних дій для їх припинення;
- 1.3.3.75. Розробка практичної Національної програми з просування експорту української органічної продукції (в країни Західної Європи), де особливу увагу слід приділити зміцненню репутації України серед міжнародних суб'єктів торгівлі (запобігання шахрайству, надійність сертифікації, впевненість щодо реального стану з вмістом ГМО, діоксину, радіонуклідів і т.п.) з виділенням відповідного державного фінансування;

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 1.3.3.76. Впровадження заходів для формування довіри та створення позитивного іміджу українським органічним продуктам, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках;
- 1.3.3.77. Запровадження стратегії просування органічного бренду України (український органічний продукт) в країнах ЄС та Швейцарії;
- 1.3.3.78. З метою недопущення спекулятивних надбавок переробними підприємствами та торгівельними організаціями, доречно скористатись успішним міжнародним досвідом функціонування міжгалузевих узгоджувальних комісій із цін, витрат та доходів. Це дасть змогу усіма партнерами ланцюга «виробництво-переробка-збут» отримувати рівновеликий прибуток на авансований капітал та не гальмувати розвиток виробництва органічної продукції в Україні;
- 1.3.3.79. Вирішення питання фінансування для організації переробленої продукції (сортування, очистка) з метою одержання додаткової вартості вирощеної органічної продукції в Україні, в тому числі і органічних кормів (пілотний проект);
- 1.3.3.80. Розвиток ринкової інфраструктури шляхом організації спеціальних місць на ринках для забезпечення продажу органічної продукції безпосередньо виробниками, організації прямого збуту міському населенню за допомогою мережі автолавок, коли виробники здають органічну продукцію до кооперативного пункту зберігання та фасування, де вона маркується та перевозиться до міста спеціально обладнаними автомобілями;
- 1.3.3.81. Захист земель з органічним статусом, оскільки для отримання такого статусу треба пройти тривалий перехідний період (2-3 року), перебудувати весь виробничий процес, запровадити технологію органічного виробництва та інвестувати у розвиток виробничо-збутових ланцюгів (наприклад, зупинення рейдерського захоплення земель з органічним статусом у Липковатівського аграрного коледжу (Харківська обл.), повернення Житомирському національному агроекологічному університету дослідних ділянок для створення модельного органічного господарства в Житомирській області).

Навчання, наука, консультації, управління знаннями з органічного виробництва та збуту

- **Проведення аналізу існуючого стану речей у сфері навчання, науки, консультацій, управліннь знаннями з органічного виробництва та збуту;**
- **Запровадження загальнодержавної системи, планів розвитку та підготовки кваліфікованих кадрів у сфері освіти, науки, консультацій, управліннь знаннями з органічного сільськогосподарського виробництва та збуту;**
- **Державна підтримка у сфері освіти, науки, консультацій, управліннь знаннями з органічного виробництва та збуту:**

- 1.3.3.82. Застосувати інклюзивний підхід до розвитку органічного сектору в Україні (наприклад, "науковці-виробники", де науковець може створити тему прикладного дослідження (та отримати науковий ступінь доктора або кандидата наук) лише разом з фермером, коли на запит цього фермера щодо вирішення конкретної існуючої проблеми ферми/виробництва/переробки/збуту/іншої проблеми на фермі/підприємстві, де

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- практична частина наукової роботи мусить бути зроблена науковцем на існуючій органічній фермі/підприємстві, а не в офісі, та застосування запропонованих рішень вирішать проблему виробника; освітні заклади окрім теоретичних знань повинні також надавати практичні консультації з працюючими рішеннями для органічних виробників; держава перевіряє процедуру і послідовність необхідних практичних кроків, як стати виробником органічної продукції;
- 1.3.3.83. Оцінка (оцінювальним комітетом, який складається з виробників органічної продукції, учасників органічного ринку та представників Міністерства аграрної політики та продовольства України) існування та практичного застосування результатів усіх проведених наукових робіт у сфері органічного виробництва або дотичних напрямках (особливо досліджень, які вже фінансувалися Міністерством аграрної політики та продовольства України) – Всі ці наукові роботи повинні бути доступні в онлайн-режимі (наприклад, на веб-сайті Національної академії аграрних наук України). Додатково потрібно провести роботу з адаптації міжнародних досліджень у сфері органічного сільськогосподарського виробництва до українських умов;
 - 1.3.3.84. Становлення консультаційних центрів для надання професійних консультацій з питань органічного сільгоспвиробництва, послуг з підвищення рівня компетенції, проведення заходів з налагоджування ділових зв'язків;
 - 1.3.3.85. Державне сприяння реструктуризації аграрної науки і освіти для підготовки висококваліфікованого персоналу в сфері органічного виробництва, перепідготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів;
 - 1.3.3.86. Забезпечити регулярне проведення навчань з професійного розвитку (підвищення кваліфікації – наприклад, шляхом налагодження тісної співпраці з Органік Школою) щодо органічного сільського господарства для сільгоспвиробників/агроконсультантів на обласному та районному рівнях (щозими);
 - 1.3.3.87. Підтримати програму навчання для школярів та дітей дошкільного віку для підвищення культури безпечного харчування та екологічної культури, професійного орієнтування через розробку та впровадження програм про органічне виробництво та органічне харчування;
 - 1.3.3.88. Внесення органічної теми в шкільну програму у предмети «Зоологія», «Валеологія» тощо;
 - 1.3.3.89. Аграрні коледжі і університети організовуватимуть спеціальний навчальний план та програми з органічного виробництва у своїх закладах, що включатиме проходження обов'язкового стажування на органічних фермах/переробних підприємствах та повідомлятимуть про реальну кількість працевлаштованих студентів на органічних малих та середніх підприємствах;
 - 1.3.3.90. Залучення інвестицій від компаній з налагодженим ринком збуту;
 - 1.3.3.91. Сприяння роботі центрів розвитку органічного виробництва при основних аграрних навчальних установах з метою забезпечення поінформованості населення та суб'єктів ринку щодо розвитку органічного виробництва; розробки та запровадження навчальних курсів з органічного виробництва для студентів; проведення дослідів на дослідних ділянках; розробка та втілення регіональних брендів органічної продукції; надання консультативних послуг місцевим фермерам

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- стосовно технологій органічного виробництва; генерування пропозицій та рішень для державної політики щодо органічного виробництва;
- 1.3.3.92. Необхідність напрацювання та поширення досвіду з органічного виробництва у навчальних сільськогосподарських закладах України;
- 1.3.3.93. Провести мінімум 1 семінар в рік про органічне виробництво для місцевих виробників і переробників, інших зацікавлених осіб на обласному рівні;
- 1.3.3.94. Забезпечення функціонування на постійній основі обласного консультанта з метою координації заходів всіх учасників органічного сектора, здійснення пошуку та супровід бізнес-пропозицій, участь у грантових і конкурсних міжнародних та вітчизняних пропозиціях із залученням місцевих виробників органічної продукції;
- 1.3.3.95. Залучення медичних закладів, установ і організацій до досліджень впливу органічної сільськогосподарської продукції на здоров'я населення, визначення переваг над неорганічним виробництвом;
- 1.3.3.96. Навчання, дослідження та консультації щодо органічного виробництва потрібно максимально наблизити до виробника та споживача завдяки правильному формуванню загальнодержавної політики розвитку сільського господарства в Україні;
- 1.3.3.97. Державна підтримка для зростання, розвитку та популяризації органічного руху в Україні, наприклад, надання завдань від держави науковим інституціям щодо проведення науково-дослідної роботи лише на основі отриманих запитів щодо потреби вирішення конкретних проблем органічних виробників; допомога у створенні пілотних органічних ферм;
- 1.3.3.98. Державна підтримка консультацій для розвитку органічного виробництва;
- 1.3.3.99. Надати допомогу у визнанні (міжнародній акредитації) та запровадженні спеціалізованих методів досліджень для існуючих лабораторій;
- 1.3.3.100. Підтримка науково-дослідних інститутів та наукових станцій для забезпечення якісної (резистентність, схожість тощо) насінневої бази в органічному сільському господарстві;
- 1.3.3.101. Виключення земель, які знаходяться на місці колишніх складів хімічних засобів захисту або навколо промислових об'єктів зі статусу земель сільськогосподарського призначення.

Комунікації та просування

- **Розроблено Комунікаційну стратегію і запроваджено системний підхід щодо просування органічних продуктів;**
 - **Підвищено рівень обізнаності про органічні продукти серед споживачів та виробників;**
 - **Державна підтримка у сфері комунікацій та просування органічних продуктів:**
- 1.3.3.102. Розробка та впровадження ефективної Комунікаційної стратегії та Плану просування органічної продукції з метою підвищення рівня обізнаності щодо

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

органічного сільського господарства та ринку за допомогою державних засобів масової інформації (телебачення, радіо, преса, офіційні веб-сайти державних організацій, онлайн-ресурси) (має бути розроблено у тісній співпраці з ключовими учасниками органічного ринку) та розроблених інструментів для мотивації приватних ЗМІ для інформування широких мас населення щодо переваг органічного виробництва та органічних продуктів;

- 1.3.3.103. Залучення до співпраці медичні, курортні, санаторні та інші установи оздоровчого напрямку з метою популяризації органічної сільськогосподарської продукції;
- 1.3.3.104. Просування органічної продукції на ринок потрібно максимально наблизити до виробника та споживача завдяки правильному формуванню загальнодержавної політики розвитку сільського господарства в Україні;
- 1.3.3.105. Запровадити соціальну рекламу про органічне сільське господарство, органічні продукти та запустити соціальні проекти щодо просування органічної продукції;
- 1.3.3.106. Створити спеціальний розділ та пункт меню «Органічне виробництво» на сайтах Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства екології та природних ресурсів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, веб-сайтах 24-х обласних державних адміністрацій (наприклад, сторінка в розділі меню Департаменту агропромислового розвитку обласних адміністрацій);
- 1.3.3.107. Систематизувати інформацію щодо органічного виробництва на обласному рівні (наприклад, (1) включення теми органічного виробництва до стратегій розвитку 24-х областей та (2) провести інвентаризацію усіх обласних програм щодо органічного виробництва (чи є такі і якщо є то, які цілі/індикатори/ресурси і розмістити інформацію про органічне виробництво на сторінці обласної державної адміністрації));
- 1.3.3.108. Випускати мінімум 1 сюжет/репортаж в місяць на державному ТБ, радіо та у пресі про органічне виробництво з акцентом на діяльності місцевих органічних сертифікованих виробників.

1.4. Причини того, чому ці заходи ще не виконані

- 1.4.1. Органічне сільгоспвиробництво не є реальним пріоритетом у держави (кілька великих землевласників є більш важливим, ніж розвиток органічного сільгоспвиробництва (здебільшого малі та середні підприємства));
- 1.4.2. Відсутність відповідальної особи/осіб за органічний напрямок в кожному державному органі, що бере участь в регулюванні/контролі/нагляді;
- 1.4.3. Низький рівень обізнаності щодо переваг органічного сільськогосподарського виробництва та зацікавленості представників органів державної влади;
- 1.4.4. Ускладнена нормативно-правова база щодо органічного сільгоспвиробництва (1 органічний закон та 16 підзаконних актів) вже має негативні наслідки: створення непорозумінь серед виробників, споживачів, контролюючих органів (плутанина в

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- формулюваннях, перекривання сфер дії кількох взаємопов'язаних підзаконних правових актів, боротьба за сфери впливу серед органів державної влади) тощо;
- 1.4.5. Недостатній рівень комунікації та координації дій між різними залученими державними органами (включаючи всередині міністерства та між різними залученими державними органами влади);
- 1.4.6. Відсутність ефективної системи державного нагляду (відповідно до Закону України про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини, планувалося, що нагляд буде здійснюватися Державною інспекцією сільського господарства України, яка перебуває у стадії ліквідації (з вересня 2014 р.), водночас, відповідно до п. 37 Закону України від 12.02.2015 р. № 191 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)” повноваження в частині здійснення державного нагляду (контролю) за виробництвом та обігом органічної продукції та сировини передано до повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, однак, станом на середину травня 2015 року не затверджене навіть Положення про даний центральний орган виконавчої влади) та немає працевлаштованого персоналу.
- 1.4.7. Часто рекомендації та правки до підзаконних актів, підготовлені і надані учасниками органічного сектору не бралися до уваги, і, як наслідок, виявлялося багато невідповідностей між підзаконними актами та органічним законодавством ЄС.

2. Пов'язані положення в Програмі Уряду та Коаліційній Угоді

1. Постанова КМУ «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року» від 19.09.2007, № 1158, відповідно до положень Постанови, частка органічної продукції повинна складати щонайменше 10 % загального виробництва сільськогосподарської продукції до 2015 року.
2. Постанова КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року» від 17.10.2013, № 806-р, де зазначається, що органічне виробництво є одним з ключових пріоритетів для досягнення стратегічних цілей для розвитку сільського господарства в Україні.
3. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 № 2818-VI.
4. Постанова ВРУ «Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України» від 11.12.14, № 26-VIII (Розділ 6 «Нова продовольча політика») щодо підтримки малого та середнього бізнесу на селі, здобуття перших позицій на світовому продовольчому ринку, сприяння експорту, отримання доступу на ринки ЄС для українських виробників, створення і просування бренду «Українського Продукту».

3. Пов'язані положення в Програмі Уряду та Коаліційній Угоді

Гармонізація українського законодавства у сфері органічного виробництва з правовим полем ЄС щодо органічної продукції передбачена Додатком XXXVIII до Угоди про асоціацію з ЄС (див. пункт 5.3.).

4. Поточна законодавча та нормативно-правова база

Див. перелік у пункті 5.3.

5. Джерела

5.1. Бібліографія

- 5.1.1. Прокопчук Наталія, Зігг Тетяна, Власюк Юлія, FiBL, швейцарсько-український проект «Розвиток органічного ринку в Україні» (2014). Органік бізнес-довідник України 2014. Київ:
http://www.ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/UKRAINE_ORGANIC_BUSINESS_DIRECTORY_part1.pdf
http://www.ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/UKRAINE_ORGANIC_BUSINESS_DIRECTORY_part2_.pdf
- 5.1.2. Урбан Іржі, Хубер Беате, Дитртова Кароліна, Прокопчук Наталія, Айзенрінг Тобіас, Віллер Хельга (2013). Можливості державної підтримки для розвитку органічного сільського господарства. Київ:
<http://www.ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/PossibilitiesOfStateSupport.pdf>
- 5.1.3. Гладченко Ксенія (КьюС, Україна), Ріхтер Торальф (FiBL, Швейцарія) (2014). Посібник з експорту органічної продукції, Київ.
- 5.1.4. Гавран Іван, Галашевський Сергій (Органік Стандарт) (2014). Перелік засобів захисту рослин, добрив та інших засобів для органічного виробництва, дозволених для використання в Україні згідно з Постановою Ради ЄС 834/2007. Випуск 22. Київ:
http://organicstandard.com.ua/files/important_information/ua/150430_input%20list_V2_2_ua.pdf
- 5.1.5. Прокопчук Наталія (FiBL, Україна), Галашевський Сергій (Органік Стандарт), Бернет Томас (FiBL, Швейцарія), FiBL, швейцарсько-український проект «Розвиток органічного ринку в Україні» (2015). Національний павільйон України на міжнародній виставці органічної продукції «БіоФах». Київ:
http://www.ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/BioFach_2015/Biofach2015_Ukraine.pdf
- 5.1.6. Органік в Україні, Федерація органічного руху України:
<http://www.organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 5.1.7. Схема Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», Київ, 2013: англ. версія http://www.ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/Scheme_Organic_Law_in_Ukraine_425-VII_EN.pdf та українська версія
- 5.1.8. Офіційний список сертифікаційних органів для України відповідно до Постанови ЄС 1235/2008: http://www.ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/Certification_bodies_Ukraine_EU_Regulation_1235_.pdf
- 5.1.9. Органік стандарт, сертифікаційний орган, Міжнародні та приватні стандарти органічного виробництва, Київ, 2015: <http://organicstandard.com.ua/ua/services/standards>
- 5.1.10. Федерація органічного руху України, Довідник стандартів ЄС щодо регулювання органічного виробництва та маркування органічних продуктів. Книги 1, 2, 3. Київ: <http://organic.com.ua/uk/library>
- 5.1.11. Всеукраїнський щоквартальний органік-журнал «ORGANIC UA»: <http://organic.ua/>

5.2. Список релевантних проєктів

З метою стимулювання та підтримки розвитку органічного сектору в Україні різні міжнародні донори та виконавці проєктів проводять свою діяльність в Україні, а саме:

- Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань (SECO): Швейцарсько-український проєкт «Розвиток органічного ринку в Україні», що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія);
- Комісія Європейського Союзу: програма «Екологізація економік у країнах Східного партнерства: (EaP-GREEN)», впроваджується Програмою ООН з навколишнього середовища (UNEP), Організацією економічного співробітництва та розвитку (OECD), Європейською економічною комісією ООН (UNECE) та Організацією Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO);
- USAID: проєкт «АгроІнвест», що впроваджується компанією Кімонікс Інтернешнл;
- Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA): Коаліція «Чиста Балтика».

5.3. Законодавчі акти

Перелік правових актів ЄС:

- 5.3.1. Постанова Ради (ЄС) № 834/2007⁷ від 28 червня 2007 року щодо органічного виробництва та маркування органічних продуктів та яким скасовується Постанова (ЄС) № 2092/91;
- 5.3.2. Постанова Комісії (ЄС) № 889/2008⁸ від 5 вересня 2008 року що встановлює детальні правила імплементації Постанови Ради (ЄС) № 834/2007 щодо органічного

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02007R0834-20130701&qid=1424162932551>

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02008R0889-20150101>

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

виробництва та маркування органічних продуктів, беручи до уваги органічне виробництво, маркування та контроль;

- 5.3.3.** Постанова Комісії (ЄС) № 1235/2008⁹ від 8 грудня 2008 року, що встановлює детальні правила імплементації Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007 щодо порядку імпорту органічної продукції з третіх країн;
- 5.3.4.** Стандарт з органічного виробництва та переробки для третіх країн, рівнозначний стандарту Європейського Союзу, версія 6, оновлено в січні 2015 року¹⁰;
- 5.3.5.** Постанова Комісії (ЄС) № 271/2010¹¹ від 24 березня 2010 року, що вносить зміни до Постанови (ЄС) № 889/2008, що встановлює детальні правила імплементації Постанови Ради (ЄС) № 834/2007, щодо логотипу органічної продукції ЄС;
- 5.3.6.** Постанова Комісії (ЄС) № 836/2014¹² від 31 липня 2014 року, яким вносяться зміни до Постанови Ради (ЄС) № 834/2007 щодо органічного виробництва та маркування органічних продуктів, беручи до уваги органічне виробництво, маркування та контроль;
- 5.3.7.** Постанова Комісії (ЄС) № 1364/2013¹³ від 17 грудня 2013 року, яким вносяться зміни до Постанови Комісії (ЄС) № 889/2008, що встановлює детальні правила для імплементації Постанови Ради (ЄС) № 834/2007 щодо правил використання неорганічних мальків аквакультури та неорганічного сім'я двостулкових молюсків в органічній аквакультури.

Перелік нормативно-правових актів України:

- 5.3.8.** Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» від 03.09.2013 р. № 425-VII¹⁴;
- 5.3.9.** Конституція України, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР¹⁵;
- 5.3.10.** Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони¹⁶, Додаток XXXVIII до Глави 17 «Сільське господарство та розвиток сільських територій», Розділ V «Економічне і галузеве співробітництво» (Політика контролю якості, Органічне сільськогосподарське виробництво, ГМО, Біорізноманіття), яка сприятиме процесам гармонізації законодавства України із законодавчою базою ЄС, а також знижує торговельні бар'єри для українських органічних експортерів;
- 5.3.11.** Постанова КМУ «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року» від 19.09.2007, № 1158¹⁷, відповідно до

⁹<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02008R1235-20140508>

¹⁰http://organicstandard.com.ua/files/standards/ua/ec/ACBs%20equivalent%20standard%20+%20aquaculture_2015_v6_ua.pdf

¹¹<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NOT/?uri=CELEX:32010R0271&qid=1424163415791>

¹²<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NOT/?uri=CELEX:32014R0836&qid=1424163667495>

¹³<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1364&rid=11>

¹⁴<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/425-18>

¹⁵<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

¹⁶http://www.kmu.gov.ua/docs/EA/Annexes_title_V/38_Annex.pdf

¹⁷<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-%D0%BF>

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- положень Постанови, частка органічної продукції повинна складати щонайменше 10 % загального виробництва сільськогосподарської продукції до 2015 року;
- 5.3.12. Постанова КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року» від 17.10.2013, № 806-р¹⁸, де зазначається, що органічна продукція є одним із ключових пріоритетів для досягнення стратегічних цілей щодо розвитку сільського господарства в Україні;
- 5.3.13. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 357-р «Про затвердження плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності»¹⁹, де у п.69 зазначено необхідність удосконалення законодавства у сфері виробництва та реалізації органічної сільськогосподарської продукції (сировини) для забезпечення повноцінного та ефективного розвитку її виробництва шляхом розроблення Міністерством аграрної політики та продовольства України та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» у III-му кварталі 2015 р.
- 5.3.14. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 № 2818-VI²⁰;
- 5.3.15. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» №771/97-ВР²¹ від 23.12.1997 (стаття 38): органічна продукція включена до сфери основного харчового закону; на органічні харчові продукти поширюються загальні вимоги щодо маркування продукції;
- 5.3.16. Закон України «Про підтвердження відповідності»²² від 17.05.2001 №2406-III (діє до 10.02.2016) та Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності»²³ від 15.01.2015 №124-VIII (вступає в силу з 10.02.2016);
- 5.3.17. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» № 191-VIII від 12.02.2015²⁴;
- 5.3.18. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII²⁵;
- 5.3.19. Проект Закону «Про внесення змін до Прикінцевих положень Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» щодо вимог маркування молочних продуктів, які містять пробіотики» від 16.12.2014, № 1485²⁶;

¹⁸<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>

¹⁹<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/357-2015-%D1%80>

²⁰<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>

²¹<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80/page>

²²<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2406-14>

²³<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/124-19>

²⁴<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/191-viii>

²⁵<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

²⁶http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52963

РОБОЧА ГРУПА № 8.2.
ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

- 5.3.20. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005 - 2025 роки» від 22.09.2004 № 675-р²⁷;
- 5.3.21. Конвенція ООН «Конвенція про охорону біологічного різноманіття» від 05.06.1992²⁸;
- 5.3.22. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 09.05.1992²⁹;
- 5.3.23. Постанова Верховної Ради України «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» від 05.03.1998 № 188/98-ВР³⁰;
- 5.3.24. Постанова ВРУ «Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України»³¹ від 11.12.14, № 26-VIII (Розділ 6 «Нова продовольча політика») щодо підтримки малого та середнього бізнесу на селі, здобуття перших позицій на світовому продовольчому ринку, сприяння експорту, отримання доступу на ринки ЄС для українських виробників, створення і просування бренду «Українського Продукту»;
- 5.3.25. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.11.2012, № 970-р «Про затвердження плану першочергових заходів з виконання Державної програми розвитку внутрішнього виробництва»³²;
- 5.3.26. Єдина комплексна Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015–2020 рр. Міністерства аграрної політики та продовольства України – підгрупа 8.2 «Виробництво органічної продукції» в рамках групи «Управління ресурсами в сільському господарстві» (станом на травень 2015 р. цей документ перебуває в процесі розробки та затвердження)³³.

ВІДМОВА ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Цей документ підготований робочими групами, створеними Міністерством аграрної політики та продовольства України, для проведення публічних консультацій щодо конкретних цілей Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки. Інформація та погляди наведені в цьому документі виражають виключно позицію робочої групи, що підготувала його, та не обов'язково виражають офіційну позицію Міністерства аграрної політики та продовольства України. Ні Міністерство аграрної політики та продовольства України, ні будь-які особи, що виступають від його сторони не несуть відповідальність за використання наведеної інформації.

²⁷ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/675-2004-%D1%80>

²⁸ http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_030

²⁹ http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_044

³⁰ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/188/98-%D0%B2%D1%80>

³¹ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/26-19>

³² <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/970-2012-%D1%80?nreg=970-2012-%F0&find=1&text=%E7%E0%EE%F5%EE%F7&x=0&y=0>

³³ <http://minagro.gov.ua/node/16025>, <http://minagro.gov.ua/node/16110>